

ÖSTERMELO

GAZDÁLKODÓK LAPJA

2015/2. szám: 2015. április - május

460,- Ft

A növények már megrendelték. És Ön?

PLANTAFOL, a lombtrágya.

Valagro
Where science serves nature
www.valagro.com

MMM
MALAGROW
KFT

MALAGROW Kft.
Szolnok, Újszászi út 38.
Telefon: +36 56 514-160
Fax: +36 56 515 050
www.malagrow.hu

GAZDASÁG

Gazdálkodók kérdezték - Szakértőnk válaszol (Csizmadai György)	4
Jogszábflygelő	5
Megjelentek 2015 legfontosabb közvetlen kifizetésekhez kapcsolódó támogatási rendeletei	7
Általános tudnivalók a zöldítésről	8
Mire figyeljenek az őstermelők az SZJA-bevallás kitöltése során? (Dr. Székely Zsuzsanna)	10
2014 - a rekordok éve volt az agrárszektorban (Sebestyén Márta)	13
Logisztikai elképzelések, agrárlogisztikai feladatok (Dupcsák Zsolt, Dr. habil Marselek Sándor)	14
Precíziós gazdálkodás - közös cél	19
Ahol élmény a tanulás (Mika István)	20

NÖVÉNYTERMESZTÉS

Agrometeorológiai visszatekintés és előrejelzés (Vadász Vilmos)	22
A csapadékreklordok gyűjtése (Hágen András)	23
A talaj: sajátos képződmény	24
A talajjavító zeolit (Hágen András)	25
Talajjavítás és hozamfokozás egyben (Justus Lilla, Dr. Tóth Szilárd)	28
Tavaszi vetőmaghelyzet (Polgár Gábor)	30
KWS szezonnyitó rendezvény Hajdúszoboszlón (Czimbula Gergely)	32
Napraforgó hibridek és szabadelvirágzású fajták kísérleti eredményei (Szekrényes Gábor)	33
Főszerepben a minőségi búza	39
Szója fajtaösszehasonlító kísérletek eredményei (Szekrényes Gábor)	40
Öt új termékkel lép a búza hazai piacára a Syngenta	47
IKR Agrár és Agrotec közös vevőtálalkozók 2015-ben is	48
Javasolt öntözésfejlesztések a szántóföldi és kertészeti termelésben (Szabó Gyula)	50
Ágazati klátások - Vágyak és realitások	52
Szemes terményszárítók karbantartása és felújítása (Dr. Antal Tamás)	54

NÖVÉNYVÉDELEM

Őszi kalászosok vegyszeres gyomirtása (Nagy Margit)	59
Újra támad a mezei pocok (Nébih)	68
A foltosszárnyú muslica (Szántóné Veszélka Mária)	70
Az alma betegségeinek és kártevőinek fellépése a 2014-es évben (Varga Miklós)	74
Nyugalom és megoldás, fajtaérzékenységtől függetlenül	78

KERTÉSZET

Ültetvények ápolásának és védelmének gépei, eszközei (Csizmazia Zoltán)	81
Jól teljesít a NATURALMA	90
Málnatermesztés Szerbiában (Kanász Nagy Klára)	92
Bolgárkertészlet magyar földön ((Dr. Lantos Ferenc, Terendi Viktória, Németh Dzsénifer, Simon Judit)	94
A tudomány szőlészekkel és borászokkal (Mika István)	97
Kertépítéssel a környezetért (Mika István)	99
Gyógynövények és gyógyhatásuk - Citromfű (Vörös Bernadett)	100
ÖKOLÓGIAI GAZDÁLKODÁS MELLÉKLET	101
A hidegen préselt narancsolaj sokoldalú alkalmazása a növényvédelemben és növénytáplálásban (László Gyula)	105

ÁLLATTENYÉSZTÉS

Családi gazdaságok tavasszal gyakoribb néhány állatbetegsége (Dr. Böő István)	108
Hogyan csinálom ÉN? (Dr. Domokos Zoltán)	114
Hírek állattenyésztőknek és -tartóknak	116
Tisztelt Állattartó? (Molnár Csaba)	118
Alga felhasználása a takarmányozásban (Dr. Mészáros Miklós)	120

EURÓPAI UNIÓS MELLÉKLET

Enterprise Europe Network Vállalkozás-fejlesztési hálózat	122
Enterprise Europe Network üzleti partnerközvetítés	123
Üzleti partnerkereső rendezvények	125

GYEREKSAROK

Húsvét (Iványi Éva)	126

ŐSTERMELO

Gazdálkodók lapja

XIX. évfolyam 2. szám
104.

Szerkesztőség:
PRIMOM Tanácsadó
és Információs Hálózat
4400 Nyíregyháza, Víz u. 21/b.,
Postafiók: 215.
Tel.: 42/414-188
Fax: 42/414-186
A szerkesztőség e-mail címe:
ostermelo@chello.hu
A lap webcíme:
www.ostermelo.com

PRIMOM Tanácsadó és Információs Hálózat
e-mail címe: primomth@chello.hu

Hálózati koordinátor:
Petrómanné Lipcsei Szilvia
Főszerkesztő:
Jónásné Zselezni Borbála
Szerkesztők:
Bíró József, Nevelős Eszter
Munkatársak:
Fehér Viktória, Hornyák Bernadett

Kiadó:

PRIMOM Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei
Vállalkozásfejlesztési Alapítvány
Vállalkozói Központ
Nyíregyháza, Váci Mihály u. 41.
Tel.: 42/502-133; 502-104; Fax: 42/502-103

Felelős vezető: Jászai Menyhért
ügyvezető igazgató
Tördelés, nyomdai előkészítés:
Fodor Irodagép Bt.
42/342-402

Nyomás, kötés készült:
Color Pack Zrt.
Nyíregyháza, Westsik Vilmos u. 4.
Felelős vezető: Zsuk László elnök-igazgató
151731

Terjesztés:
A Lapker Zrt.
regionális részvénytársaságai,
a Magyar Posta
valamint megbízott terjesztő hálózatok.
Előfizethető:
a szerkesztőség címén, illetve telefonszámán:
(42) 414-188
Előfizetési díj: 2500 Ft/év
Lapzártá: minden páratlan hónap 5-én.

HU ISSN 1418-088X

Minden jog fenntartva.
A lapban megjelenő írások, képek, egyedi
grafikai megoldások másodközlése
csak a szerkesztőség írásbeli
hozzájárulásával lehetséges.

A hirdetések tartalmáért a hirdető
vállalja a felelősséget!
A lapban közölt cikkekért a szerzők
vállalják a felelősséget!

AMENNYIBEN HIRDETNI SZERETNE
KERESSE REKLÁMSZERVEZŐINKET:
Czimbula Gergely (70) 250-2301
Szentidai Péter (42) 414-206; (30) 925-0572

Felügyeleti szerv: Nemzeti Média- és Hírközlési
Hatóság, 1015 Budapest, Ostrom u. 23-25,
Postacím: 1525 Budapest Pf. 75,
Tel.: 06-1-457 7100 Fax: 06-1-356 5520,
E-mail: info@nmhh.hu, www.nmhh.hu

Bolgárkertészet magyar földön

A zöldségkertészeti tevékenységek között jelentős helyet foglal el a károkozók elleni növényvédelem. A növényvédelmi munkák során a külső környezeti támadások ellen védjük növényeinket, de ugyanakkor a növényvédelmi eljárásoknak összhangban kell lenniük a környezetvédelemmel is. A termesztéstechnológia változásával, fejlődésével, természetesen a növényvédelmi eljárások is változnak. A globalizáció és az Európai Unió szabadabb kereskedelmi és áruforgalmi intézkedései révén kiszélesedtek a zöldségnövények termesztési és marketing lehetőségei, ugyanakkor számos újabb, eddig hazánkban ismeretlen kertészeti károkozók jelentek meg. Ezek megismerése és a hatékony növényvédelmi eljárások kidolgozása óriási feladatot jelent a kertészettudomány számára. A hazai szabadföldi zöldségtermesztés fellendülését és európai hírnevét a Kárpát-medence területére menekült bolgár, valamint a hazai kertészek által meghonosított bolgárkertészetnek köszönhetjük. E sajátságos szabadföldi kertészet a XX. században kibővítette, majd elterjesztette a hazai zöldségpalettát. Ebből kifolyólag rövid időn belül természetessé vált a növények egymás utáni intenzívebb termesztetősége, a különböző növénycsaládokba tartozó zöldségek parcellázása és vetésváltása. Az általuk kidolgozott **vetésváltás** nemcsak a változa-

tos piaci igényeket elégítette ki, hanem egy hatékony növényvédelmet is létrehozott a szabadföldi kertészeti kultúrák termesztésében. A zöldségnövények bolgárkertészetéről szakirodalmak születtek, melyekben az adott zöldség károkozói is nagy részletességgel szerepeltek.

A XVI. századból ránk maradt írásos emlékeink alapján tudjuk, hogy a honfoglalást követően elenyésző volt a zöldségtermesztés Magyarországon, akkortájt leginkább csak a szerzetesek termesztettek babot, borsót, lencsét, petrezselymet, sárgarépat, káposztát a kolostorkertekben. A XIII. századtól kibővült a termesztett zöldségek csoportja, s a magyar zöldségtermesztés a kolostorkertekből a nagybirtokrendszer meghatározó alkotójává vált. A magyar zöldségkertészetben igazi változást és fellendülést a XIX. században hazánkba menekülő, majd Szentes, Szegvár, Gyula, Temesvár és Esztergom környékén letelepülő **bolgár kertészek** árasztásos öntözőrendszeren alapuló sajátságos, a kor viszonyai között intenzív szabadföldi zöldségtermesztésnek mondható kertészet jelentette. A bolgár és magyar kertészeti hagyományok, technológiák, vetőmag- és fajtanemesítések egybeolvadása hozta létre az ún. **bolgárkertészetet**, mely hosszú időre világ hírnevet szerzett hazánknak. Az első zöldségtermelő bolgárkertészet Szegváron a gróf.

Károlyi uradalom Úszatói majorjában alakult meg a Kurca-patak partján, 1875. december 3-án. Így lett Cibulya Ferencből az első magyar öntözéses zöldségtermesztő bolgárkertész 1876 tavaszán.

A bolgárkertészek palántáról nevelték a káposztaféléket, a paprikát, a paradicsomot, a padlizsánt, a zellert, az uborkát és a dinnyét. „Édesapám elmondása szerint Magyarországon a századfordulóig nem ismertek semmiféle palántabetegséget a gyékényponyvás palántanevelési módszer mellett, de még azután sem, hogy átálltak az üveg alatti palántanevelésre. A plovdivi kertész-könyvben olvastuk először, hogy a tölgy- és bükkfagomba beáztatott leve minden fajta palánta betegségre jó volt” (Cibulya, 1987). A bolgárkertészek által termesztett zöldségek növényvédelme leginkább a vetésváltásban, a megfelelő sor- és tőtávolság betartásában, de nem utolsósorban a tájfajták ellenálló képességében nyilvánult meg. Azt is meg kell említenünk, hogy a bolgár kertészek nem hurcolták be a saját zöldségnövényeiken károkozókat a Kárpát-medencébe. Ennek bizonyítéka, hogy az akkori a hivatalos kertészeti anyagokban nem voltak növényvédelmi szaktanácsok közzétéve. Hivatalos, konkretizált növényvédelmi szaktanácsokról a XX. század közepétől beindult ezüstkalászos gazdakönyvek fejezeteiből értesülhetünk.

Bolgár zöldségpiac a faluhátáron (Néprajzi Múzeum)

2015. február 17-én rendezték meg a Növényvédelmi Tudományos Konferenciát Budapesten, a Magyar Tudományos Akadémia Székházában. A Szegedi Tudományegyetem Mezőgazdasági karának két hallgatója, valamint Terendi Viktória néprajzkutató poszter szekcióban mutatták be a kor zöldségkertetési sajátosságait. Kutatási anyaguk első fejezete irodalmi, levéltári anyagok alapján gyűjtötte össze az adott kor bolgárkertészeti struktúráját, illetve legjellemzőbb technológiai elemeit. Bemutatta és elemezte a zöldségnövények egymás utáni vetésváltásának eredményeit - az adott korszakra vonatkoztatva - a gyomszabályozásban és a növényvédelemben. A második fejezetben összehasonlító elemzéseket végeztek a XIX.-XX. század zöldségtermesztésében irodalmazott károkozók, valamint az ellenük alkalmazott növényvédelmi technológiák, praktikák és a napjainkban izolált károkozók, valamint az ellenük kidolgozott növényvédelmi eljárások között. Munkájuk utolsó fejezetében a bolgárkertészetben meghatározó növényvédelmi eljárások környezet-, és talajvédelmi hatásait mutatták be. Célkitűzésük a tradicionális szabadföldi zöldségtermesztés történeti áttekintésének széleskörű bemutatása, hagyományainak népszerűsítése. A múlt és a jelenkor kertészeti károkozóinak összehasonlító elemzése, valamint a bolgárkertészet növényvédelmi praktikáinak bemutatása volt (1. táblázat).

A táblázatban felsorolt károkozók korszakonkénti vizsgálatának eredménye igen nagymértékű felszaporodást igazol az elmúlt 100-150 esztendőre. Napjainkban már jelentős mértékben megnövekedtek a zöldségtermesztés- és hajtás biztonságát veszélyeztető rovarok, gombák, baktériumok és vírusok. Sajnálattal jegyezzük meg, hogy a károkozók felszaporodása a napjainkban szigorú rendszerű növény orvosi határellenőrzések, növény orvosi hálózatok által kidolgozott prognózisok és az egyre fejlődő integrált növényvédelem ellenére történnek. A Kárpát-medence patogén migrációja úgy tűnik megállíthatatlan. A kertészetben továbbra is komoly gondot fog okozni az újabb károkozók behurcolása és az ellenük alkalmazható hatásos, de embert kímélő növényvédelem!

Dr. Lantos Ferenc PhD docens
Terendi Viktória, Németh Dávid, Simon Judit hallgatók
Szegedi Tudományegyetem
Mezőgazdasági Kar

	bab (Phaseolus vulgaris)	tökfélék (Cucurbitaceae)	káposztafélék (Brassicaceae)	hagymafélék (Alliaceae)	étkezői paprika (Capsicum annuum)	petrezselyem, sárgarépa (Petroselinum crispum) (Beta carotin)	hónapos retek (Raphanus sativus)	padlizsán, paradicsom (Solanum melongena) (Lycopersicon esculentum)
A XIX. század végén, a bolgárkertészet idején ismert kertészeti kártevők és károkozók:	nincs gazdasági mértékű károkozó ismertetve	Gyilolalpa gryllotalpa	nincs gazdasági mértékű károkozó ismertetve	nincs gazdasági mértékű károkozó ismertetve	Rhizoctonia solani (csak tőveg alatt megfigyelt)	nincs gazdasági mértékű károkozó ismertetve	nincs gazdasági mértékű károkozó ismertetve	nincs gazdasági mértékű károkozó ismertetve
A XX. század közepén, a szakirodalomban publikált kertészeti kártevők és károkozók:	Fusarium oxysporum, Acanthoscelides obiectus, Aphis fabae	Peronospora destructor	Phyllotreta spp., Mamestra brassicae, Pieris brassicae	Peronospora destructor, Acrolepis assectella, Lilioceris merdiger, Delia antiqua	TMV, Rhizoctonia solani, Verticillium albo-atrum, Fusarium moniliforme, Tetranichus urticae, Gryllotalpa gryllotalpa, Aphididae	Erysiphe heraclei, Pegomyia hyoscyami, Gryllotalpa gryllotalpa	Phyllotreta sp., Arion lusitanicus, Phorbia brassicae	TMV, Rhizoctonia solani, Arion lusitanicus, Peronospora tabacina, Phytophthora infestans
Napjaink szakirodalmában publikált kertészeti kártevők és károkozók:	BCMV, BYMV, CMV, Fusarium oxysporum, Xanthomonas campestris, Pseudomonas syringae, Colletotrichum lindemuthianum, Uromyces pisi, Sclerotinia sclerotiorum, Botrytis cinerea, Siona spp., Phorbia platanella, Aphis fabae, Tetranichus urticae, Helioverpa armigera, Acanthoscelides obiectus, Cepaea hortensis, Arion lusitanicus, Cuscuta sp.	WMV, CMV, ZYMV, Phyllotreta spp., Rhizoctonia solani, Peronospora destructor, Colletotrichum orbiculare, Diurapha brassicae, Fusarium oxysporum, Botrytis cinerea, Sclerotinia sclerotiorum, Brevicoryne brassicae, Mamestra brassicae, Pieris brassicae, Nematoda, Phyllotreta sp.	CMV, Phyllotreta spp., Peronospora parasitica, Pluma lingam, Fusarium oxysporum, Mamestra brassicae, Melolonthidae, Limacidae, Arionidae, Thrips tabaci, Brevicoryne brassicae, Mamestra brassicae, Pieris brassicae, Nematoda, Phyllotreta sp.	OYDV, LYSV, GCLV, Pseudomonas alliolella, Peronospora destructor, Fusarium oxysporum, Botrytis cinerea, Alternaria porri, Burkholderia gladioli, Erwinia carotovora, Leveillula taurica, Alternaria alternata, Phaeoantraxia capsicola, Pseudomonas syringae, Phytophthora capsici, Meloidogyne incognita, Aphididae, Trialeurodes vaporariorum, Tetranichus urticae, Polyphagotarsonemus latus, Frankliniella occidentalis, Helioverpa armigera, Arion lusitanicus, Cepaea hortensis, Cuscuta sp.	TMV, ToMV, ObPV, PVY, TSWV, TMGMV, PMMoV, Rhizoctonia solani, Xanthomonas vesicatoria, Verticillium dahliae, Phyllotreta spp., Botrytis cinerea, Sclerotinia sclerotiorum, Erwinia carotovora, Meloidogyne hapla, Cuscuta sp., Aphis fabae, Pegomyia hyoscyami, Gryllotalpa gryllotalpa, Arion lusitanicus, Elateridae, Meloidogyne incognita, Cuscuta sp.	BWYV, BCTV, BPV, BLCV, BSBV, Septoria petroselinii, Erysiphe heraclei, Alternaria dauci, Sclerotinia sclerotiorum, Botrytis cinerea, Erwinia carotovora, Meloidogyne hapla, Cuscuta sp., Aphis fabae, Pegomyia hyoscyami, Gryllotalpa gryllotalpa, Arion lusitanicus, Elateridae, Meloidogyne incognita, Cuscuta sp.	RMV, Peronospora brassicae, Athalia rosae, Phyllotreta sp., Arion lusitanicus, Phorbia brassicae, Pieris brassicae, Elateridae, Melolonthidae.	TMV, ToMV, ObPV, PVY, TSWV, TMGMV, PMMoV, Rhizoctonia solani, Xanthomonas vesicatoria, Verticillium dahliae, Phyllotreta spp., Botrytis cinerea, Sclerotinia sclerotiorum, Botrytis cinerea, Clavibacter michiganensis, Alternaria alternata, Septoria lycopersici, Pseudomonas syringae, Phytophthora infestans, Meloidogyne incognita, Aphididae, Trialeurodes vaporariorum, Tetranichus urticae, Polyphagotarsonemus latus, Tuta absoluta, Frankliniella occidentalis, Helioverpa armigera, Arion lusitanicus, Cepaea hortensis